

# מסכת שבת

## פרק יציאות השבת

המשנה הראשונה מפרטת שמונה אופנים של מעשי הוצאה והכנסה, ארבעה אסורים מן התורה, וארבעה אסורים מדרבנן. אך יש אופנים נוספים האסורים מדרבנן, וכפי שיבוארו בגמרא.

שמונת האופנים הללו מתחלקים לשתי אפשרויות:

**האחת, אדם העומד בפנים, ברשות היחיד, ומוציא או מכניס חפץ.**

**והשניה, אדם העומד בחוץ, ברשות הרבים, ומכניס או מוציא חפץ.**

לכל אחת מהאפשרויות הללו מביאה המשנה ארבעה אופני הוצאה והכנסה האסורים. שנים מהם מן התורה, ושנים מדרבנן. אך, כאמור, יש עוד אופנים האסורים מדרבנן, שאינם מבוארים במשנה.

### מתניתין:

המשנה מתחילה בפירוט ארבעת האופנים של הוצאה לגבי האדם העומד בפנים, ברשות היחיד:

**יציאות השבת**,<sup>(1)</sup> הוצאות חפץ בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים, או הכנסות

### הקדמה למשנה הראשונה

מלאכת "הוצאה מרשות לרשות" היא אחת משלשים ותשע אבות המלאכות האסורות בשבת, והיא המלאכה הראשונה המתבארת במסכת שבת.

מלאכת ה"הוצאה" נעשית על ידי העברת חפץ ממקום אחד למקום אחר, בשתי צורות: על ידי הוצאת חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים, או על ידי הכנסת חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד.

במלאכת ההוצאה יש שלשה חלקים:

א. **עקירתו** של החפץ מהרשות שהוא מונח בה.

ב. **העברתו** לרשות האחרת.

ג. **הנחתו** ברשות האחרת.

רק העושה את כל שלשת חלקי המלאכה בשבת עובר על איסור מלאכה מן התורה. אך מי שעקר חפץ ממקומו והעבירו לרשות אחרת אך לא הניחו בה, לא עבר על איסור מלאכה מן התורה, כיון שלא עשה את המלאכה בשלימות. אבל, גזרו חכמים איסור גם על עקירה בלא הנחה, ועל הנחה בלא עקירה, באופנים שיבוארו להלן.

א-ב

1. איסור הוצאה נלמד מן הכתוב "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי", והכונה שלא ייצא אדם ממקומו עם כלי בידו ללקוט מן המן, כמבואר בעירובין יז ב.

1. **התוספות** מבארים שנקט התנא לשון "יציאות", המתייחס לאדם היוצא, ולא "הוצאות" המתייחס לחפץ שהוא מוציא, כי מצינו לשון שכזאת בתורה לגבי הוצאה, שהרי

חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד, הן **שתיים**, שתיים הן מן התורה, **שהן ארבע**, בצירוף שתי הוצאות מדרבנן.

וזאת, לגבי אדם העומד **בפנים**, בתוך הבית, שהוא רשות היחיד, והוא מוציא משם חפץ אל רשות הרבים, או מכניס אליו חפץ מרשות הרבים.

כלומר, יש ארבעה אופנים של איסור מלאכת "הוצאה" לגבי האדם העומד ברשות היחיד, שנים מהם אסורים מן התורה, (2) ושנים מדרבנן.

שני האופנים האסורים מן התורה לאדם העומד בפנים, הם:

א. אם עוקר את החפץ מרשות היחיד, ומעבירו לרשות הרבים, ומניחו שם.

ב. אם מושיט ידו לרשות הרבים ועוקר משם את החפץ, ומעבירו אליו, אל רשות היחיד, ומניחו שם.

ואילו שני האופנים האסורים מדרבנן, הם:

א. אם עוקר את החפץ מרשות היחיד ומעבירו לרשות הרבים, אך אינו מניחו שם.

ב. אם עוקר את החפץ מרשות היחיד, ואינו מוציאו לרשות הרבים, אלא נותנו אל תוך ידו המושטת של אדם העומד ברשות הרבים, והלה מוציאו לרשות הרבים, ומניחו שם. (3)

בשני האופנים הללו לא עשה מלאכה שלימה של הוצאה, כי רק עקר מרשות היחיד אך לא הניח ברשות הרבים, ולכן עבירת האיסור היא רק מדרבנן.

וממשיכה המשנה ואומרת שיש גם ארבעה אופנים של מלאכת הוצאה לאדם העומד בחוץ, ברשות היחיד:

יש **שתיים** מלאכות של העברה מרשות לרשות האסורות מן התורה, **שהן ארבע**, בצירוף שתי מלאכות מדרבנן, לגבי אדם העומד **בחוץ** [ברשות הרבים].

דהיינו, יש שני אופנים של הכנסה והוצאה מן התורה לגבי האדם העומד בחוץ, ברשות הרבים, כאשר עושה מלאכה שלימה של עקירה מרשות אחת, העברה לרשות אחרת, והנחה שם.

ועוד שני אופנים של הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד שאינו חייב עליהם חטאת, היות ולא עשה אלא עקירה בלבד, אלא

2. על עשיית שני האופנים האסורים מן התורה, שהם מלאכה גמורה של העברת חפץ מרשות לרשות, חייבים עונש סקילה, אם עשה במזיד ובהתראה, וקרנן חטאת אם עשה בשוגג. ואם עשה במזיד שלא בהתראה, חייב עליהן כרת, ככל מלאכות שבת.

3. נתבאר על פי רש"י. וראה בתוספות לקמן ג

א ד"ה פטורי, שתמהו על רש"י, שהרי עקירה בלא הוצאה אינה אלא טלטול בעלמא, ואין בה צד של חיוב חטאת כלל. ועוד הקשו כמה קושיות. וראה שיטות אחרות בזה בהערה 10. והשפת אמת מבאר למה לא תהא עקירה או הנחה בלבד אסורים מדאורייתא ככל "חצי שיעור" שאסור מן התורה, ובפרט העוקר, שבדיו לעשות גם הנחה, ושייך בו הטעם של "חזי

שחכמים אסרום. (4)

ועתה, לאחר שאמרה המשנה שיש ארבעה אופנים בכל אחת משתי האפשרויות, ארבעה אופנים לאדם העומד בפנים, וארבעה לאדם העומד בחוץ, מבארת המשנה את כל האופנים.

כיצד הם שני האופנים האסורים מן התורה לאדם העומד בחוץ, ברשות הרבים, ושני האופנים האסורים מן התורה לאדם העומד בפנים, ברשות היחיד?

העני עומד בחוץ, ברשות הרבים, ובעל הבית עומד בפנים, ברשות היחיד: (5)

א. פשט העני את ידו, וחפץ (6) בתוכה, לפנים, לרשות היחיד, מקום עומדו של בעל הבית, ונתן את החפץ לתוך ידו של בעל הבית. ובכך עשה העני מלאכה שלמה, שהעביר את החפץ מרשות לרשות, על ידי

ותחילה מבארת המשנה את שתי המלאכות האסורות מן התורה לאדם העומד בחוץ, ואת שתי המלאכות האסורות מן התורה לאדם עומד בפנים:

היחיד לרשות הרבים או לרשות היחיד אחרת, אלא שגזירת הכתוב היא שרק ההוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים אסורה. וראה גם ברמב"ן, המבאר שהחידוש בהוצאה הוא בכך שאסרה תורה נשיאת דבר קל מרשות לרשות, אך התיירה נשיאת משא כבד באותה הרשות.

5. כתב הרמב"ם בפירוש המשניות שנקט התנא "עני" ו"בעל הבית", ולא אמר "איש אחד עומד ברשות הרבים", ו"איש אחד עומד ברשות היחיד", כדי לאחוז בדרך קצרה.

והרע"ב כתב, שנקט הוצאה בלשון עני ועשיר, כי אגב כך משמיענו התנא שמצות צדקה, אם היא "באה בעבירה" של חילול שבת חייבין עליה עונש. וראה מה שהוסיפו בזה התוספות יום טוב, רבי עקיבא איגר במשניות, החתם סופר, הרש"ש והשפת אמת.

ולפי הרע"ב, משנתנו עוסקת בעקיפין בנתינת צדקה. אך ראה בתוספות לקמן ג א, שפירשו את משנתנו באופן שהעני הוא גוי, והוא נוטל את החפץ שלו מבעל הבית. וראה גם בהערה הבאה.

6. כן פירש רש"י. והרע"ב כתב: פשט העני

לאיצטרופי" [ראה יומא עד א: רבי יוחנן אמר, חצי שיעור אסור מן התורה, כיון דחזי לאיצטרופי, איסורא קא אכיל]. והביאור הפשוט הוא, שאם הוא לא עושה את כל שלשת החלקים של המלאכה, אין זה "חצי שיעור" של מלאכה, אלא "חצי מלאכה", וחצי מלאכה אינה מלאכה האסורה כלל. ולא נאמר איסור חצי שיעור מן התורה אלא בכגון שיש מעשה אכילה של דבר האסור, אלא שחסר שיעור בדבר האסור. ועיין בפרי מגדים בסוף הפתיחה להלכות שבת, ובבית מאיר או"ח שמ"ז.

4. בתוספות האריכו לבאר למה צריך התנא לשנות גם הוצאה והכנסה כשהמוציא או המכניס עומד ברשות הרבים, וגם הוצאה והכנסה כשהמוציא או המכניס עומד ברשות היחיד. וכתבו שבתורה עצמה נאמרו שני פסוקים לגבי מלאכת הוצאה, האחד בשמות [טז כט] "אל יצא איש ממקומו", ודרשינן "אל יוציא". והשני, שם [לו ו], "ויכלא העם מהביא". והפסוק הראשון מלמד על הוצאה והכנסה של בעל הבית, והשני של העני. והטעם שהוצרכו שני הפסוקים, היות ומלאכת הוצאה היא מלאכה "גרועה", שהרי אין הבדל בהוצאת הרשויות אם מעביר מרשות

לחוי, לרשות הרבים, מקום עומדו של העני, ונתן את החפץ לתוך ידו של עני, ונמצא שהוציא בעל הבית את החפץ על ידי עקירה מרשות היחיד והנחה ברשות הרבים.

ד. או שנטל בעל הבית חפץ מתוכה, מתוך ידו של העני הנמצאת ברשות הרבים, והכניס את החפץ לרשות היחיד, מקום שהוא עומד שם, והניחו שם, ונמצא שהכניס בעל הבית בעקירה מרשות הרבים והנחה ברשות היחיד.

בשניהם, בעל הבית בלבד חייב, שהרי עשה עקירה ברשות זו והנחה ברשות אחרת. ואילו העני פטור. ואף מותר לכתחילה לעשות כן, שהרי לא השתתף במלאכה כלל. אבל אסור לו לעני לתת את החפץ לידו של בעל הבית, מדרבנן.

הרי שני אופני חיוב, הוצאה והכנסה, לבעל הבית העומד בפנים. וזו היא ששנינו "שתים בפנים".

ומכאן ואילך מפרשת המשנה כאחת את מה ששנינו "שהן ארבע בפנים" ו"שהן ארבע בחוץ", דהיינו שתי עקירות האסורות לעומד בפנים, מדרבנן, ושתי עקירות האסורות, מדרבנן, לעומד בחוץ:

עקירה מרשות הרבים והנחה ברשות היחיד [בידו של בעל הבית].

ב. או שנטל העני חפץ מתוכה, מתוך ידו של בעל הבית, הנמצאת ברשות היחיד, והוציא העני את החפץ לרשות הרבים, למקום שהוא עומד שם, והניחו שם. (7) ובכך עשה העני מלאכה שלימה, שעקר את החפץ מרשות היחיד, והעבירו לרשות הרבים, והניחו שם.

בשני האופנים הללו, העני בלבד חייב מן התורה, משום שעשה עקירה ברשות זו והנחה ברשות אחרת. ואילו בעל הבית, פטור. ואף מותר לכתחילה לעשות כן, שהרי לא השתתף הבעל הבית במלאכה כלל. (8) אבל אסור לו לבעל הבית ליתן את החפץ לידו של העני, באיסור מדרבנן.

הרי שני אופני חיוב, האחד של הוצאה והשני של הכנסה, לעני העומד בחוץ. וזו היא ששנינו "שתים בחוץ".

ועתה מבארת המשנה את שני האופנים האסורים מן התורה לעומד בפנים, ברשות היחיד:

ג. פשט בעל הבית את ידו וחפץ בתוכה

אם "עקירת גופו כעקירת חפץ" ו"הנחת גופו כהנחת חפץ". וראה מה שכתבו בזה הפני יהושע, חידושי רבי עקיבא איגר, והשפת אמת.

8. הגמרא [בדף ג א] אומרת שבמקרה הזה, שהעני נוטל מתוך יד בעל הבית, לא עובר בעל הבית כלום, ומותר לו להרשות לעני ליטול את החפץ מידו. והקשו הראשונים הרי עבר משום

את ידו, ובתוכה קופה או הסל שמקבל בו ככרות מבעל הבית, ראה בהערה 5.

7. נתבאר על פי לשון רש"י, שכתב: או שנטל מתוכה, והוציא החפץ, והניח ברשות הרבים. ומשמע מדבריו, שאם לא הניח העני את החפץ ברשות הרבים אלא הוא נשאר בידו, אין זו הנחה. וכתבו האחרונים על דברי רש"י אלו, שלכאורה דבר זה תלוי בנידון הגמרא לקמן ג א,

וכן אסור מדרבנן לעומד בפנים לעקור ולתת את החפץ לידו של העומד בחוץ, הפשוטה לפנים, אפילו בלי העברה לרשות האחרת, לפי שעקירה עם הנתינה לידו של העני אסורה מדרבנן.

ז. **פשט בעל הבית את ידו וחפץ בתוכה לחוץ**, לרשות הרבים, מקום שהעני עומד שם, **ונטל העני מתוכה**, מתוך ידו המושטת של בעל הבית, והניחו ברשות שהוא עומד שם.

**או שנתן העני חפץ לתוכה**, לתוך ידו המושטת של בעל הבית, **והכניס בעל הבית את החפץ לרשות היחיד והניחו שם**.

**שניהם פטורין**. כי בשני אופנים אלו נשלמה מלאכת ההוצאה רק על ידי שניהם, שזה עשה עקירה ברשות אחת, והשני עשה הנחה ברשות שניה, ולפיכך הם פטורים מן התורה.

הרי לנו עקירה נוספת, שהוא פטור עליה ואסור מדרבנן, לעומד בפנים, עם הושטה לרשות האחרת. ועקירה נוספת לעומד בחוץ, מבלי הושטה לרשות האחרת.

ה. **פשט העני את ידו וחפץ בתוכה לפנים**, לרשות היחיד, מקום שבעל הבית עומד, אך לא הניחו שם, **ונטל בעל הבית מתוכה**, מתוך ידו המושטת של העני, והניחו ברשות שהוא עומד בה. ונמצא שעשה העני עקירה מרשות הרבים והעברה לרשות היחיד, מבלי שעשה שם הנחה.

ו. **או שנתן בעל הבית חפץ לתוכה**, לתוך ידו של העני הפשוטה לרשות היחיד, **והוציא העני את החפץ**, והניחו ברשות שהוא עומד בה. ונמצא שעשה בעל הבית רק עקירה מרשות היחיד, ונתינה לידו הפשוטה של העני, מבלי שעשה העברה לרשות הרבים והנחה שם.

בין בזה ובין בזה, **שניהם פטורין**, כי בשני האופנים הללו לא נשלמה מלאכת ההוצאה על ידי אחד מהם אלא רק על ידי שניהם, שזה עשה עקירה ברשות אחת, וזה עשה הנחה ברשות שניה, ולפיכך שניהם פטורים מן התורה.<sup>(9)</sup>

הרי לנו עקירה עם העברה לרשות האחרת, שהוא פטור עליה, כיון שלא הניח, והיא אסורה מדרבנן לעומד בחוץ.

עליו בשפת אמת.

9. וכמבואר הטעם בגמרא ג א: תניא, רבי אומר: [כתיב גבי קרבן חטאת]: "מעם הארץ בעשותה", יחיד ועשה אותה, חייב, שנים שעשאוה פטורין.

ומכל מקום, שניהם אסורים לעשות כן לכתחילה [וכן בסיפא], משום שגזרו חכמים, שמא יבואו כל אחד ואחד לעשות מלאכה בשבת. ומכל מקום, אין המשנה מונה במה

"לפני עור לא תתן מכשול", כמו המושיט כוס יין לנזיר! ? וראה מה שיישבו התוספות לקמן ג א. והובאו דבריהם ברא"ש ובר"ן כאן, ולא הסכימו עם פירושם. וכתבו התוספות ישנים [על הגליון לקמן ג א], והרא"ש והר"ן, שאמנם יש כאן איסור של "לפני עור לא תתן מכשול", וההיתר מתייחס לגבי איסור שבת בלבד. וראה חידושי חידושי רבי עקיבא איגר. וראה בחידושי מהרי"ט, מה שכתב בביאור טעם התוספות שלא תירצו כן. וראה מה שכתב

וזה היא ששנינו: "שהן ארבע בפנים" ו"שהן ארבע בחוץ", שהרי יש כאן שתי עקירות פטורות לעומד בפנים, שאסור בהן מדרבנן, ושתי עקירות פטורות לעומד בחוץ, שאסור בהן מדרבנן.<sup>(10)</sup>

לסיכום:

הן לבעל הבית והן לעני יש שני איסורים מן התורה: האחד להוציא, והשני להכניס.

ושני איסורים מדרבנן: האחד, לעקור, ולהעביר לרשות השניה מבלי להניח את החפץ ברשות השניה, אלא אדם אחר נוטל מידו. והשני, לעקור וליתן באותה הרשות

בידי אדם העומד ברשות השניה ומושיט אליו את ידו, לרשות שהוא עומד בה.

**גמרא:**

**תנן התם** במסכת שבועות [ב א]: **שבועות** ביטוי הן **שתיים** מפורשות מן התורה, **שהן ארבע**, בצירוף שתי שבועות שאינן מפורשות בתורה אלא רק נרמזות בלשון הכתוב.

כלומר, יש שתי שבועות ביטוי הכתובות במפורש בתורה, שאדם חייב בעוברו עליהן להביא קרבן חטאת [עולה ויורד], והן,

שאמרה "שהן ארבע", אלא את העקירות ולא את ההנחות, ראה הערה 10.

10. באופנים שמביאה המשנה כדי לפרש "שתיים שהן ארבע" לעני ולבעל הבית, יש ארבעה אופנים לבעל הבית שהוא עושה חצי מלאכה, וארבעה אופנים לעני שהוא עושה חצי מלאכה, אך משנתנו אינה מונה אלא רק שני אופנים לבעל הבית העומד בפנים, ושני אופנים לעני העומד בחוץ. ולא ביארה המשנה לאיזה אופנים היא התכוונה. ומבארת הגמרא [לקמן ג א] כי המשנה הביאה רק את האופנים שבהם יכול האדם לבוא לידי חיוב חטאת ולא את האופנים שלא ניתן לבוא בהם לידי חיוב חטאת. ופירש רש"י שהאופנים שיכול לבוא בהם לידי חיוב חטאת הן העקירות, שהן תחילת המלאכה, שיש לגזור עליהן איסור שמא יגמור את מעשהו ויניח, ויבוא לידי חיוב חטאת. אבל הנחות, לא יתכן לבוא על ידן לידי חיוב חטאת, שהרי "ליכא עקירה גבי האי". ועל פי שיטתו של רש"י נתבאר בפנים.

אך זה ברור שאסרו חכמים גם הנחה לבד,

כמבואר בהדיא ברש"י במשנה ד"ה שניהם פטורין, שכתב גבי עקירה של עני והנחה של בעל הבית: שלא עשה האחד מלאכה שלימה, אבל אסורין לעשות כן לכתחילה, שמא יבוא כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת. וכן מפורש ברש"י לקמן ג ב ד"ה מבע"י דאי שדי ליה. וראה שפת אמת לקמן ג א ד"ה פטורי דאחי.

אך יש ראשונים שמבארים את הגמרא להיפך, שרק את ההנחות של העני ושל בעל הבית מחשיבה המשנה ולא את העקירות, כי על ידי ההנחה נגמרת המלאכה, והיא עיקר המלאכה, שעל ידי הנחה ניתן לבוא לידי חיוב חטאת, אבל עקירות לבדן, "לאו מידי קא עביד זה".

ויש מפרשים שפשיטות היד לפנים לגבי שניהם, בין מליאה בין ריקנית, היא תחילת המעשה, "וזהוהו הוא דקא חשיב, דהווי להו תרתי בעני ותרתי בבעל הבית". לשון רש"י לקמן ג א בשם רבותיו. וראה רמב"ן בשם אחרים, ומה שהעיר הרמב"ן על זה. וראה עוד לקמן ג א בהערות, בביאור כוונת רבותיו של

כאשר ידע האדם שהוא אוכל בשר קודש או ידע שזה מקדש, אלא שנעלמה ממנו טומאתו שלו.<sup>(1)</sup>

הרי "שתים [העלם] ידיעות הטומאה", שהוא חייב עליהן מכתוב מפורש, דהיינו, העלם מידיעת הטומאה ואכל בשר קודש, והעלם מידיעת הטומאה ונכנס למקדש.

ועוד שתי העלמות של ידיעות הטומאה שהוא חייב עליהן מריבוי הכתובים,<sup>(2)</sup> שלא נכתב החיוב במפורש בתורה. והן: א. ידע שהוא טמא, אלא נעלם ממנו שזה בשר קודש, וכסבור חולין הוא, ולכן אכלו בטומאה. ב. ידע שהוא טמא, אלא נעלם ממנו שזה הוא מקום המקדש, ולכן נכנס אליו כשהוא טמא –

הרי שתים "שהן ארבע".

שבועות על להבא שיש בהן הטבה או הרעה למי שנשבע, וכגון שנשבע שיאכל דבר מה, ולא אכל. או נשבע שלא יאכל, ואכל.<sup>(11)</sup>

ויש עוד שתי שבועות, שאינן כתובות במפורש בתורה אלא הן נלמדות מריבוי הכתוב, שהן שבועות על העבר, כגון הנשבע "שבועה שאכלתי" והוא לא אכל, או "שבועה שלא אכלתי", והוא אכל.<sup>(12)</sup>

ב-ב "ידיעות" הטומאה, לענין טומאת מקדש וקדשיו, שתים שהן ארבע.

דהיינו, אדם טמא, שאסור לו לאכול בשר קודש ואסור לו להכנס למקדש, וידע מטומאתו, אלא ששגג, משום שלאחר ידיעתו בטומאתו נעלמה ממנו הידיעה שהוא טמא, ואכל בשר קודש או ששגג ונכנס למקדש בטומאה, הרי הוא חייב קרבן חטאת. והכתוב מפרש את חיוב הקרבן

רש"י.

11. שהרי אמרה תורה [ויקרא ה] "או נפש כי תשבע לבטא בשפתיים להרע או להיטיב. ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה".

ומשמעות הלשון "להרע או להיטיב" היא: שבועות להבא, שיש בהן הרעה לנשבע, וכגון שנשבע לענות את עצמו, או שבועה להבא שיש בה הטבה לנשבע, וכגון שנשבע לאכול.

12. כדעת רבי עקיבא בשבועות כה א, הלומד מריבוי הכתוב "או נפש כי תשבע, לכל אשר יבטא האדם בשבועה, ונעלם ממנו", לרבות שבועת שקר על העבר.

1. דכתיב [ויקרא ה ב]: "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא, או בנבלת חיה טמאה, או בנבלת

בהמה טמאה, או בנבלת שרץ טמא [ואכל קודש או שנכנס למקדש], ונעלם ממנו, והוא טמא, ואשם", ושם מתבאר חיובו בחטאת עולה ויורדת. ומשמעות הלשון "ונעלם ממנו והוא טמא", שהטומאה היא זו שנעלמה ממנו.

2. א. היינו כדעת רבי ישמעאל במשנה שבועות יד ב, שדורש מ"ונעלם" "ונעלם" שנאמר שתי פעמים [דכתיב ויקרא ה]: "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא. ונעלם ממנו והוא טמא ואשם. או כי יגע בטומאת אדם ונעלם ממנו, והוא ידע ואשם", לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש.

ב. "ידיעות הטומאה", מתבאר בגמרא בשבועות יד ב, שהכוונה לידיעה הראשונה, שידע שהוא טמא [ולאחריה היתה העלמה, ששכח מטומאתו], ולידיעה שלאחריה, שנודע לו